

THEODORE KERKEZOS,
SAXOPHONES
THESSALONIKI STATE
SYMPHONY ORCHESTRA
MYRON MICHAELIDIS
IMPRESSIONS
FOR SAXOPHONE
AND ORCHESTRA
 NAXOS

Είναι ο τρίτος δίσκος του Θεόδωρου Κερκέζου με την αγγλική δισκογραφική Naxos, αυτή τη φορά όμως κάτω από την τιμητική ετικέτα: *Greek Classics*.

Ο διακεκριμένος σαξοφωνίστας ερμηνεύει έργα ελλήνων συνθετών, συμπράττοντας με μια από τις σημαντικότερες ελληνικές ορχήστρες, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, υπό την ηγεσία του επίσης διακεκριμένου μαέστρου, Μύρωνα Μιχαηλίδη. Ο μουσικός πολιτισμός μας σε διεθνή προβολή. Εκείνο που

κάνει ιδιαίτερη εντύπωση στην κάθε δισκογραφική εμφάνιση του Θεόδωρου Κερκέζου είναι ο προσανατολισμός του στους Έλληνες συνθέτες. Μέσα στα έργα τους αναζητεί επίμονα τα ισχυρά εναύσματα για μια συνειδητή καλλιτεχνική εξέλιξη ως ερμηνευτής. Δεν είναι τυχαίως από τον Θεόδωρο Κερκέζο έχουμε ακούσει τις περισσότερες πρώτες εκτελέσεις έργων για σαξόφωνο, με την υπογραφή σύγχρονων ελλήνων συνθετών: συχνά, μάλιστα, πολλά από αυτά είναι γραμμένα ή αφιερωμένα στον ίδιο. Και στο παρόν δισκογράφημα, όλα τα έργα έχουν παιχτεί σε πρώτες εκτελέσεις από τον Θ. Κερκέζο.

Από το πρώτο έργο, το *Κρητικό Κονσερτίνο* του Μίκη Θεοδωράκη, ο ακροατής έχει πειστεί πως έχει ξεκινήσει ένα από τα πιο γοητευτικά ταξίδια, με μελωδικό οδηγό το σαξόφωνο. Αρχικά ο Θεοδωράκης το συνέθεσε το 1952 σαν *Σονατίνα για βιολί και πιάνο Νο 1 Κρητικά*.

Αργότερα μάλιστα κάποιες μελωδίες χρησιμοποίησε στο μπιλέτο του, *Ζορμπάς*. Βασισμένο πάνω σε χορευτικά μοτίβα της Κρήτης, είναι έργο λυρικό, με μια ατμοσφαιρική καντέντζα από το σαξόφωνο στο δεύτερο μέρος, ενώ στο τρίτο μέρος το σαξόφωνο μιμείται πολύ πειστικά την κρητική λύρα. Την άκρως επιτυχημένη ενορχήστρωση έκανε ο Γιάννης Σαμπαροβλάκης το 2005, και ο συνθέτης την αφιέρωσε στον Θ. Κερκέζο.

Ακολουθεί το *Adagio* του Μ. Θεοδωράκη, αφιερωμένο στα θύματα της εισβολής στη Βοσνία. Με το θλιμμένο θέμα του δείχνει την καταστροφή του πολέμου, ενώ το μελωδικό υλικό είναι από τον κύκλο *Βεστρική στην οδό μηδέν*.

Στη συνέχεια έχουμε το *Concertino* του Νίκου Σκαλκώτα, ο οποίος θαύμαζε τις στελεειώτες δυνατότητες του σαξοφώνου, γι' αυτό το είχε χρησιμοποιήσει σε αρκετά έργα του. Το έργο γράφτηκε το 1939 για όμποε και πιάνο, κατόπιν παράκλησης του ομοίωτα της ΚΟΑ, Ματθαίου Φορτούνα. Έργο ευφυές με περίτεχνη εξέλιξη, αρμονικό με τέλειες συνομιλίες του σαξοφώνου με το βιολί, καταλήγει στο τρίτο μέρος *ροντά*, με μια ρυθμικότητα *Ταρντέλα* γεμάτη ενέργεια και λυρισμό. Ο Θεόδωρος Αντωνίου, θαυμάζοντας την τεχνική του Θ. Κερκέζου, έγραψε το 2000 το *Concerto Piccolo*, που είναι αφιερωμένο στον Κερκέζο, αλλά ταυτόχρονα είναι και δώρο γενεθλίων για το γιο του συν-

θέτη, Γουίλιαμ. Αρχίζει με μια κατέντζα από το σαξόφωνο και ακολουθεί ένα αλέγκρο με πολύπλοκους ελληνικούς ρυθμούς. Ο χαρακτηριστικός χορός μάλιστα του δεύτερου μέρους, με το σαξόφωνο να παίζει στην ψηλή περιοχή, αναδεικνύει τη δεξιοτεχνία του Κερκέζου. Ακολουθεί η *Phrygian Litaney* του Μηνά Αλεξιάδη: το έργο παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς είναι γραμμένο στον διατονικό τρόπο φρύγιο, εμπνευσμένο από την αρχαία και παραδοσιακή μουσική της Μικράς Ασίας και των νοτιοσατολικών νησιών του Αιγαίου. Είναι ένας πολύ νέος τρόπος γραφής, με αναφορές στα επαναλαμβανόμενα μοτίβα, όκι του νεοευρωπαϊκού ιδιώματος (θα μπορούσαμε να το ονομάσουμε «κρυφός μινιμαλισμός»), με τα κρουστά να μας μεταφέρουν στο κλίμα της λιτανείας. Είναι αφιερωμένο κι αυτό στον Θ. Κερκέζο.

Ένα ακόμα έργο επηρεασμένο από άλλο μουσικό ιδίωμα είναι η *Ραψωδία του Πόντου* του Βασίλη Τενίδη. Ο συνθέτης την αφιέρωσε στον μεγάλο πόντιο μαέστρο Οδυσσέα Δημητριάδη. Επηρεασμένο από την παραδοσιακή μουσική του Πόντου, με τις ιδιαίτερες σκάλες και τους πολύπλοκους ρυθμούς της περιοχής αυτής. Οι μουσικοί καλούνται να περάσουν από δοκιμασία, προσπαθώντας να παίξουν αυτό το ιδιόμορφο είδος. Ειδικά το μέρος του σολίστ, που μιμείται την ποντιακή λύρα, είναι πολύ απαιτητικό. Ο Κερκέζος, για να αποδώσει πιστά το ύφος του έργου, πήρε μαθήματα και διέμεινε δίπλα σε μεγάλους πόντιους δεξιότεχνες της λύρας. Στα διαμάντια αυτής της συλλογής συγκαταλέγεται Ο κ. Νολλ. Ο Μάνος Χατζιδάκις είχε συναντήσει τον Κερκέζο σε μια πρόβα της ΚΟΑ στο Παλλάς και του είχε υποσχεθεί, έπειτα από ακρόαση, ότι θα του έγραφε έστω κάτι μικρό, επειδή είχε πολύ ωραίο ήχο, όπως του είχε πει. Δυστυχώς δεν ηρώφησε. Έτσι ό,τι υπάρχει για σαξόφωνο σόλο είναι στο *Χαμόγελο της Τζοκόβιτς*. Το έργο παίζεται με άλλο σαξόφωνο, ενώ το έργο (και ο δίσκος) τελειώνει με ένα επιθετικό παίξιμο από την ορχήστρα, καθώς το σαξόφωνο ουρλιάζει με ένα τραχύ και άγριο γκλισάντο στην αλτίσιμο περιοχή, μεταφέροντας στον ακροατή τη σκληρότητα του θανάτου. Ο μαέστρος Μύρων Μιχαηλίδης έδωσε χρώμα και νηοή στα έργα, υπογράφοντας μια από τις καλύτερες στιγμές της ΚΟΘ. Καλή ακρόαση!

Λιάνα Μαλανδρενιώτη

ΘΟΔΩΡΟΣ ΚΕΡΚΕΖΟΣ / Κ.Ο.Θ. / Μ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ: Impressions For Saxophone And Orchestra (Naxos)

Έπρεπε να περιμένουμε τους τελευταίους μήνες του απελθόντος έτους για να παραλάβουμε ανά χείρας αριστουργηματικό φωνογράφημα με το οποίο καταγράφεται μοναδική πρωτιά στον χώρο της δισκογραφίας της ελληνικής λόγιας μουσικής. Εξηγούμαστε: το «Εντυπώσεις για σαξόφωνο και ορχήστρα» είναι το 1ο φωνογράφημα με το οποίο εγκαινιάζεται η νέα και τόσο ποθητή σειρά «Greek Classics» στην παγκοσμίου εμβελείας (λόγω και της ποιότητας των εκδόσεων αλλά και του χαμηλού κόστους αυτών) δισκογραφική εταιρεία Naxos. Επίσης είναι το 1ο με αντίστοιχο θεματικό υλικό, ήγουν με έργα για σαξόφωνο και ορχήστρα Ελλήνων μουσουργών. Έρχεται να δεθεί ιδανικώς με τα ήδη προϋπάρχοντα θαυμάσια (αλλά δυστυχώς με προβλήματα διανομής) φωνογραφήματα, με έργα επίσης Ελλήνων μουσουργών, των σαξοφωνιστών Θ. Σωτηριάδη (για σόλο σαξόφωνο) και Στ. Μαυρομμάτη (για σαξόφωνο και πιάνο). Και βεβαίως το σπουδαιότερο το ότι το ερμηνευτικό μέρος υπογράφουν ο κορυφαίος σαξοφωνίστας Θόδωρος Κερκέζος του οποίου η αλματώδης πορεία, η ερμηνευτική προσέγγιση και ποιότητα, το μέγα πάθος και η δεξιοτεχνική δεινότης του τον έχουν από καιρού κατατάξει στην πρώτη πεντάδα των καλύτερων σαξοφωνιστών στον κόσμο. Στο μοναδικό αυτό ηχητικό – υπέροχο, σχεδόν σαγηνευτικό ως άκουσμα σειρήνων – ταξίδι τον συντροφεύουν, ιστάμενοι ισαξίως στο πλευρό του, η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης (υπό τον άκρως δημιουργικό Μύρωνα Μιχαηλίδη και αναμορφωτή του ήχου της ηρωικής αυτής ορχήστρας του αξέχαστου Σόλωνος Μιχαηλίδη). Είναι δε η πρώτη φορά στην οποία καταγράφεται φωνογράφηση ελληνικής κρατικής ορχήστρας σε μεγάλη δισκογραφική εταιρεία. Πέραν όμως της απaráμιλλης ερμηνευτικής αποδόσεως το αριστουργηματικό αποτέλεσμα επιτείνουν: α) η επιλογή των μουσικών έργων (έξοχα άπαντα) των Σκαλκώτα, Αντωνίου («Concerto Piccolo», ελεύθερη επεξεργασία 12φθογγης σειράς), Τενίδη («Ποντιακή Ραψωδία», μοναδική επεξεργασία αυθεντικών ποντιακών μελωδιών), Χατζιδάκι («Ο Κύριος Νολλ» από το πολυαγαπημένο «Χαμόγελο της Τζοκόντας»), Αλεξιάδη («Φρυγική Λιτανεία», βασισμένη στον φρύγιο τρόπο) και Θεοδωράκη («Adagio», άκρως αισθαντικό), των οποίων οι αρετές αναδεικνύονται στο έπακρον, β) οι εκπληκτικές (ευρηματικές και καιρίες) ενορχηστρώσεις: 1) για σοπράνο σαξόφωνο και ορχήστρα του «Κοντσερτίνου για όμποε και πιάνο» του Σκαλκώτα, και 2) για άλτο σαξόφωνο και ορχήστρα του «Κρητικού Κοντσερτίνου» για βιολί και πιάνο του Θεοδωράκη, τις οποίες υπογράφει ο εξαιρετικός μουσικολόγος-κλαρινετίστας Γιάννης Σαμπροβαλάκης. Θαυμαστή επίσης είναι η ποιότης της ηχογράφησης (στην Αίθουσα Τελετών του Α.Π.Θ.) και της εν γένει παραγωγής με κατατοπιστικό συνοδευτικό ένθετο και με κείμενα του μουσικολόγου Κωνσταντίνου Καράμπελα-Σγούρδα (δυστυχώς απουσιάζει ελληνικό κείμενο, το μόνο μεμπτόν).

Το «Εντυπώσεις για σαξόφωνο και ορχήστρα» διαθέτει το προνόμιο να είναι προσιτό στον οιονδήποτε θα ήθελε να μυηθεί στην ελληνική λόγια μουσική. Είναι ο καλύτερος πρεσβευτής αυτής της μουσικής, διαβατήριο ανοικτό για όσους ακόμη πιστεύουν ότι υπολείπμαστε στην Ευρώπη και στον κόσμο. Σε εμάς εναπόκειται να αποδείξουμε ότι στηρίζουμε το εγχείρημα αυτό της Naxos με την πολλαπλή αγορά του (άριστο και ως δώρο σε φίλους κλπ.) και να κάνουμε πράξη το πολλαπλώς ρηθέν «ο ελληνικός πολιτισμός είναι το καλύτερο εξαγωγίμο προϊόν μας». Θωμάς Ταμβάκος

uns natürlich ganz besonders. Die griechische Musik ist voll verborgener Schätze, und wenn Interpreten von der Qualität des hervorragenden Saxophonisten Theodore Kerkezos sie ans Licht bringen, selbst in Arrangements, so ist dies ein Gewinn für das Repertoire.

Nicht, weil unsere Verbindung zu Mikis Theodorakis so eng ist, sondern weil die Werke dies bestätigen: Seine beiden Kompositionen stellen gleich zu Beginn den Höhepunkt der CD dar. In der prachtvollen Orchestrierung von Yannis Samprovalakis erklingt Theodorakis' erste Sonatine für Violine und Klavier von 1952, ein echt kretisches Werk des Komponisten – Kreta ist die Insel seines Vaters –, prächtig aufgemotzt; besonders der haarsträubend schwierige Finalsatz wird mit ungemeiner Brillanz gespielt. Das folgende besetzt gespielte Adagio, ebenfalls von Theodorakis, wurde 40 Jahre später für die Opfer des Bosnienkrieges geschrieben, und man darf schon fast eine Wette eingehen: Es wird eines Tages – zu Recht – so berühmt sein wie das von Albinoni oder Barber.

Samprovalakis hat auch das Concertino des Schönberg-Schülers Nikos Skalkottas arrangiert, ursprünglich für Oboe und Klavier komponiert: Theodore Kerkezos spielt es mit innerem Engagement und lässt die Dichte der Pastorale wundervoll zur Geltung kommen.

Das Concerto Piccolo von Theodore Antoniou, der in den USA arbeitet, wurde 2000 für Kerkezos geschrieben und wird auf dem Altsaxophon bewundernswert gespielt. Hier soll auch das Schlagzeug hervorgehoben werden, dem eine besonders schwierige Aufgabe zukommt. Auch die Phrygische Litanei von Minas Alexiadis wurde dem Solisten gewidmet und setzt sich mit Tonleitern und Rhythmen aus Kleinasien auseinander, das ebenfalls Inspirationsquelle für die 'Rhapsodie von Pontos' (1997) von Vassilis Tenidis ist. Kleinasien ist die Heimat so mancher Griechen vor der 'Großen Katastrophe' von 1923 gewesen, bevor sie von dort in der ersten 'ethnischen Säuberung' der Geschichte vertrieben wurden. Das knappste aufgenommene Stück, 'Mr Knoll', aus der Sammlung 'Das Lächeln der Gioconda' von Manos Hadjidakis, schließt die CD prächtig ab. Die Begleitung, oder eher, die Partnerschaft des Staatsorchesters von Saloniki unter der präzisen und engagierten Stabführung von Myron Michailidis wird zu einem weiteren Pluspunkt dieser CD, deren Originalität allein schon für Interesse sorgen müsste. Wir drücken die Daumen für die Fortsetzung dieser Reihe, die auch technisch auf hohem Niveau steht. GW

HELLENISCHE KLÄNGE

SUPERSONIC pizzicato Impressions for Saxophone and Orchestra. Virtuosic Works by 20th Century Greek Composers: Theodorakis, Skalkottas, Antoniou, Alexiadis, Tenidis, Hadjidakis; Theodore Kerkezos, Saxophon, Staatliches Symphonieorchester Thessaloniki, Myron Michailidis; 1 CD Naxos 8.557992; 2005/6 (67'09)

Hier scheint sich eine neue Naxos-Reihe anzubahnen: eine mit 'griechischen Klassikern', mit hellenischen Klängen. Darüber freuen wir

Impressions for Saxophone and Orchestra

Impressions for Saxophone and Orchestra

GREEK CLASSICS

IMPRESSIONS FOR SAXOPHONE AND ORCHESTRA

Theodorakis
Skalkottas
Antoniou
Alexiadis
Tenidis
Hadjidakis

Theodore Kerkezos,
Saxophones
Thessaloniki State
Symphony Orchestra
Myron Michailidis

Ολοκαίνουργια δισκογραφική έκδοση, με μυρουδιά πέρα για πέρα ελληνική, προορισμένη να ταξιδέψει στα πέρατα της οικουμένης, μια και εντάσσεται στον κατάλογο της κραταιάς, και συνεχώς αναπτυσσόμενης, πολυεθνικής εταιρείας **NAXOS** – έχετε σκεφτεί άραγε πόσες δισκογραφικές εταιρείες από όσες υποστηρίζουν τη λόγια μουσική έχουν όνομα ελληνικό; Τόσο πολλές που δεν μπορείτε να το φανταστείτε.

Με την έκδοση εγκαινιάζεται η σειρά της εταιρείας GREEK CLASSICS, καθώς και η συνεργασία της με την **ΚΟΘ** (Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης) – στο εγγύς μέλλον θα εμφανιστούν με την ετικέτα της NAXOS και ηχογραφήσεις της ΚΟΑ (Κρατική Ορχήστρα Αθηνών). Σολίστ είναι ο σαξοφωνίστας **Θόδωρος Κερκέζος**, ο οποίος έχει απολαύσει ήδη τη φιλοξενία της NAXOS – σε δυο εκδόσεις της εμφανίζεται ως σολίστ, αρχής γενομένης το 2002. Δεν είναι ωστόσο ο μόνος Έλληνας σολίστ που έχει ηχογραφήσει για την εταιρεία αυτή, μια και έχουν προηγηθεί οι κιθαρίστριες **Αντιγόνη Γκόνη** και **Έλενα Παπανδρέου**.

Η νέα έκδοση, όμως, είναι η πρώτη της NAXOS με αμιγώς ελληνική μουσική. Το πρόγραμμα ακρόασης έχει συντεθεί από ένα πολύχρωμο ψηφιδωτό-πανόραμα λόγιας ελληνικής μουσικής, ικανό να συγκινήσει ακόμη και τον ανυποψίαστο ακροατή, τόσο με την καλοσύνη των ηχητικών του πλεγμάτων, όσο και με τις απλόχερες συχνά αναφορές στην ελληνική μουσική παράδοση. Το φάσμα της μουσικής εκτείνεται στον 20^ο αιώνα με έμφαση στο δεύτερο μισό του. Τα ενυπάρχοντα έργα συγκεκριμένα είναι:

Μίκης Θεοδωράκης: *Κρητικό κοντσερτίνο**

Μίκης Θεοδωράκης: *Adagio*

Νίκος Σκαλκώτας: *Κοντσερτίνο**

Θεόδωρος Αντωνίου: *Μικρό κοντσέρτο*

Μηνάς Αλεξιάδης: *Φρυγική Λιτανεία*

Βασίλης Τενίδης: *Ποντιακή Ραψωδία*

Μάνος Χατζιδάκις: *Ο κ. Νολ (από το Χαμόγελο της Τζοκόντας)*

Βεβαίως δεν είναι όλα τα έργα πρωτότυπα για σαξόφωνο και ορχήστρα. Όσα σημειώνονται με αστερίσκο επεξεργάστηκαν στην προσφερόμενη μορφή από τον **Γιάννη Σαμπροβαλάκη**.

Οι ερμηνευτικές προσεγγίσεις είναι εξαιρετικές. Τόσο ο σολίστ όσο και η ΚΟΘ αποδίδουν τα έργα με μεράκι και έμπνευση. Ο αρχιμουσικός της ΚΟΘ **Μύρων Μιχαηλίδης**, εφοδιασμένος με νεανική ορμή, πείσμα ακατάβλητο, γνώση και όραμα, υποδύεται επιτυχώς το ρόλο του ... θαυματοποιού στη Θεσσαλονίκη. Η έκδοση έχει όλα τα καλά που προσφέρει η NAXOS, με τις προδιαγραφές βεβαίως της λιτότητας που της επιτρέπουν να προσφέρει τα προϊόντα της σε χαμηλή, ιδιαιτέρως προσιτή τιμή. Θαυμαστή ηχογράφιση, όμορφα σχόλια, τα οποία υπογράφει ο **Κωνσταντίνος Καράμπελας-Σγούρδας** και επί πλέον έναν πανέμορφο πίνακα στο εξώφυλλο φιλοτεχνημένο από τον **Γιώργο Σταθόπουλο**. Απαραίτητη η έκδοση για κάθε Έλληνα σκέφτεται και την «άλλη μουσική». Έχει όμως και ένα μεγάλο μειονέκτημα: δεν έχει ούτε μια λέξη ελληνική!!! Δεν το θεωρούμε απλώς λάθος σχεδιασμού· το θεωρούμε λάθος ουσίας, έστω και αν δεν μειώνει καθόλου την ακροαματική απόλαυση.

Γιώργος Β. Μονεμβασίτης
gbmonem@tar.gr (<mailto:gbmonem@tar.gr>)

Νοέμβριος 2006